

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 236/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen uimaopetuksen järjestämisestä, toteutumisesta, laadusta ja valvonnasta sekä uimaopettajien ja rantavalvojen koulutusvaatimuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mia Laihon/kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 236/2025vp:

Miten seurataan ja valvotaan kuntien vastuulla olevan uimaopetuksen järjestämistä, sen määrää ja laatua,

onko valtakunnallisesti määritelty tai ollaanko määrittelemässä selkeät koulutusvaatimukset uinnin opettajille ja rantavalvojille,

miten edistetään uinninopetusta osana koulujen opetussuunnitelman mukaisia liikuntatunteja lasten uimataidon parantamiseksi

ja onko suunniteltu uimaopetuksen aloittamista jo esikouluvaiheessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Perusopetuslain (628/1998, 2 §) mukaan perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Perusopetuksen oppimäärä sisältää liikuntaa kaikille yhteisenä aineena.

Valtioneuvosto päättää perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen (tuntijako). Opetushallitus päättää perusopetuksen eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien, oppilaanohjauksen ja muun perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Tuntijakoasetuksen 3 § mukaan opetuksen tulee edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja arjenhallintaa sekä kehittää niihin liittyviä valmiuksia. Opetuksen tulee tukea mm. liikunnan taitojen kehittymistä.

Opetushallitus on vuonna 2014 antamassaan määräyksessä valtakunnallisiksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi määritellyt liikunnan oppiaineessa vuosiluokittaiset tavoitteet. Vuosiluokilla 1-2 yhtenä tavoitteena liikunnan oppiaineessa on tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito. Vuosiluokilla 3-6 tavoitteena on opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. Yhdeksännän vuosiluokan päättyessä oppilaan uimataidon tulisi arvosanan (8) saamiseksi olla Pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukainen eli hypättyään uintisyvyiseen veteen oppilas pystyy pinnalle päästyään uimaan yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selkäuintia. Lisäksi oppilas pystyy kuljettamaan pelastusvälineen avulla 50 metriä ja sukeltamaan 2 metriin. Liikunnanopetusta ja sen sisältämää uimaopetusta kehitetään jatkuvasti niin paikallisin kuin valtakunnallisin toimin.

Esiopetuksen tavoitteena on Opetushallituksen antaman valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman (2014) mukaan innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa. Esiopetusta järjestettäessä hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Esiopetusta koskien ei ole erillisiä uimaopetusta koskevia tavoitteita tai määräyksiä.

Eduskunta hyväksyi 29.4.2025 lakimuutoksen, jonka mukaan liikunnallinen elämäntapa lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita 1.8.2026 alkaen. Liikunnallisen elämäntavan säännöksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten liikkumista esiopetuksen ja perusopetuksen aikana, tukea ja parantaa lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksen ja peruskoulujen toimintakulttuurissa ja kokonaisvaltaisena elämäntaitona. Opetushallitus käynnistää esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivittämisen liikunnallisen elämäntavan osalta syksyllä 2025.

Liikunnanopetuksen ja osana sitä toteutettavan uimaopetuksen seurantaan koskee esi- ja perusopetuksen arviointia koskeva säätely. Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Suomessa perusopetuksen ulkoista arviointia toteuttaa ensisijaisesti Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi. Perusopetuksessa järjestettyä liikunnanopetusta ja uimaopetusta eikä opetuksen laatua tai määrää erikseen seurata valtionhallinnon toimesta.

Opetushallitus, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry (SUH) sekä Jyväskylän yliopisto ovat selvittäneet kuudesluokkalaisten lasten uimataitoa vuodesta 2000 alkaen säännöllisesti. Tutkimuksessa seurataan yleisellä tasolla myös uimaopetuksen määrää. Uusimpien tulosten perusteella kouluilla on vaativa haaste saada paikattua koronarajoitusten aikana muodostunut osaamisvaje oppilaiden uimataidossa. Kouluissa uinninopetusta painotetaan erityisesti 1.-2. vuosiluokilla.

Oppivelvollisille uima- ja vesipelastustaidot sisältyvät myös lukiokoulutuksessa liikunnan opetuksen tavoitteisiin. Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa kaikille yhteisten osaamistavoitteiden painopiste on työkyvyssä ja hyvinvoinnissa, eikä tutkintojen perusteissa otetaan kantaa yksittäisiin lajeihin. Myös toisella asteella lisäpainopisteeksi on vahvistumassa liikkuvan elämäntavan edistäminen. Liikunnanohjauksen ammatillisen perustutkinnon suorittajien (liikunta-neuvojat) on mahdollista valita osaksi opintoja uimaopetukseen ja vesiturvallisuuteen painotettu tutkinnon osa. Tutkinnon suorittaneet voivat myös toimia uimaopettajina esimerkiksi uimahalleissa tai järjestöissä.

Asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ei ole erillisiä määräyksiä uimaopetuksen suhteen. Käytännössä koulujen uimaopetusta voivat toteuttaa alakoulussa sekä luokanopettajat että esimerkiksi Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton uimaopettajakoulutuksen suorittaneet uimaopettajat, yläkoulussa ja toisella asteella opetuksesta vastaavat yleensä liikunnanopettajat. Usein uimaopetusta toteutetaan järjestelyillä, jotka mahdollistavat luokanopettajan ja/tai liikunnanopettajan ja uimaopettajan yhteistyön.

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto, Opetushallitus, Kuntaliitto ja OAJ ovat vuonna 2020 yhteistyössä laatineet Turvallinen uimaopetus -ohjeen. Sen tavoitteena on antaa niin opetuksen järjestäjille, rehtoreille ja opettajille kuin uimaopetusta käytännössä toteuttaville uimaopettajille ohjeita, miten koulun uimaopetus on mahdollista järjestää turvallisesti. Ohje on suunnattu peruskouluikäisten uimaopetukseen, mutta sitä voidaan soveltaa ja hyödyntää myös toisen asteen koulutuksen sekä esiopetusryhmien uimaopetuksessa. Myös muut Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton (SUH) ohjeistukset, selvitykset, tukimateriaali ja asiantuntija-apu ovat tärkeässä roolissa opetuksen järjestäjien apuna uimaopetuksen järjestämisessä.

Vapaa-aikana tapahtuvaan uimaopetukseen ei opetusministerin toimialalla ole sääätelyä. Vapaa-ajan palveluiden asiakasturvallisuutta koskee Kulutuspalvelulaki (185/2025), jossa kulutuspalveluiden turvallisuutta koskevaa sääntelyä on hiljan nykyaikaistettu. Laki on luonteeltaan yleislaki, ja sitä sovelletaan myös uimarantoihin, uimahalleihin ja kylpylöihin. Lain mukaan palveluista vastaavat toiminnanharjoittajat ja palveluntarjoajat ovat vastuussa palveluidensa turvallisuudesta. Palveluntarjoajien tulee varmistua, että tarjottava palvelu on turvallista ja että henkilöstö on koulutettua. Kulutuspalvelulaki ei kuitenkaan koske yhdistysten ja seurojen omille jäsenilleen suuntaamaa toimintaa. Toimivaltainen viranomaisena on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, joka valvoo ja ohjeistaa palveluntarjoajia lain noudattamisessa. Tukes on parhaillaan valmistelemaan yksityiskohtaisia ohjeita 5.5.2025 voimaan tulleen lain toimeenpanon tueksi.

SUH:n arvion mukaan noin 16 % alakouluikäisistä osallistui vapaa-ajan uimakouluihin vuonna 2023. Kunnista 85 prosenttia järjesti vapaa-ajan uimakoulutoimintaa joko itse tai ostopalveluna vuonna 2023. Uimakoulutoiminnan määrä vaihteli kuntien asukasluvun mukaan. Haasteena nähtiin etenkin riittävät allastilat isoimmissa kunnissa ja pätevien uimaopettajien rekrytointi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistää selvitystyön perusopetuksen liikuntatunneilla toteutettavan uimaopetuksen vahvistamiseksi. Tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten uimataitoa sekä vesiturvallisuustaitoja. Työ toteutetaan yhteistyössä Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliiton asiantuntijoiden sekä Kuntaliiton kanssa. Selvitystyön käynnistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu asiantuntijoita pyöreän pöydän keskusteluun, joka järjestetään elokuussa 2025. Tilaisuudessa kartoitetaan uimaopetuksen nykytila ja tarkastellaan tarvittavia toimenpiteitä uima-aidon kehittämiseksi.

Kouluissa annettava uimaopetus ja uimaopetusta antavien osaaminen ovat merkityksellisiä. Niiden lisäksi myös muut toimet vaikuttavat uimataidon kehittymiseen ja toiminnan turvallisuuteen vesillä ja veden äärellä. Tilannetta tuleekin tarkastella kokonaisvaltaisemmin, jolloin koulut voivat osaltaan olla tukemassa turvallisuuden ja siihen liittyvän kulttuurin kehittymistä vedessä ja veden äärellä toimittaessa.

Helsingissä 11.8.2025

Opetusministeri Anders Adlercreutz

VN/22253/2025-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Adlercreutz Anders 91333856D

2025-08-14